

KOLIKA (54) *sb f*

o oraz a jasne.

sg *N* kolika (3). ◇ *G* koliki (3). ◇ *D* kolice (10). ◇ *A* kolikę (34). ◇ *L* kolice (2). ◇ *pl N* koliki (1). ◇ *D* kolik(a)m (1).

Sł stp brak, Cn notuje, Linde XVI – XVIII w.

*Choroba (dzisiaj objaw chorobowy) charakteryzująca się ostrym bólem spowodowanym stanem zapalnym w przewodzie pokarmowym lub płucach; chordapsus, colice convolvulus, coli(a)cus dolor, ileus (a. ileos), telum, coli vitium, volvulus Cn [colica est aegritudo intestinorum multum dolorosa, generata in intestino dicto color, quod est grossum – strzewna dna BartBydg; colica passio – klucie wnątrz Mącz 59c] (54) : Ptafze gniazdo kwiathki s hanyżem dane ku picciu/ wiatry grube y oftre trawi w żywocie/ á tak kolicze niedopużcza być. *FalZioł* I 40d; Theż wino w ktorymby było warzono to ziele/ [...] oboiem kolikam iefth vżiteczne picie *FalZioł* I 135a; Layno wilcze boleść trzew leczy/ á żwłafzcza tę niemocz którą zową kolika *FalZioł* I 144a; ANyżowa Wodka [...] zachowawa każdego kto ią pije na tłzczo od koliki *FalZioł* II 3c; Też Profo z solą na panwi zagrżane/ á w chuftę wfypane, kolikę vfmierza tak ciepło na mieftcze gdzie iefth kłocie przyłożone. *FalZioł* III 18c, ꝥꝥa, b [2 r.], I 19a, 25a, 30b (46); *LudWieś* B4v; Bo chociay iuż nie frńcuzy/ nie guzy/ nie wrzody/ nie pleury/ nie koliki/ tedy przedię thepość/ gnuśność/ nikczemność [...] to nas pewnie nie minie *RejZwierc* 14; *Oczko* 22v.*

W charakterystycznych połączeniach: kolika ciężka; dobry na kolikę (3), naprzeciw(ko) kolice (5); kolikę cierpieć, czyścić, mdlić, mieć (2), morzyć, oddalać (3), odejmować, (u)leczyć (5), uśmierzać (7), uspokajać, wypędzać; koliki bronić; na kolikę pomagać (2), w kolikę wpadać (2).

*Wyrażenia: »kolika ciekąca« = prawdopodobnie biegunka (1): Bywa też taka vrina [ołowianej barwy] w kolicze ciekączy *FalZioł* V 2v.*

*»ostra kolika« (1): proch wroblego profa [...] iefth dobry tym [...] kthorzy maią oftrą kolikę w żywocie *FalZioł* I 57a.*

*Szeregi: »kolika albo (i) bolenie (a. boleść)« [szyk 1 : 1] (2): Theż kto by miał kolikę albo bolenie żołądka/ tego fie wina napiy/ natychmiałth odehydzie kłocie. *FalZioł* I 77a, I 98d.*

*»kolika i rzezanie« (1): Theż toż lekarftwo iefth barzo dobre naprzeciw kolicze y naprzeciwko rzezaniu *FalZioł* III 3c.*

Synonimy: bol, bolenie, boleść, darcie, gryzienie, kłocie, łamanie, morzenie, rzezanie, strzekanie, żarcie.